

**POHJOIS-KARJALAN
PELASTUSLAITOS**

Suun SOTE

Valvontasuunnitelma 2020

**Pohjois-Karjalan pelastuslaitos – liikelaitos
johtokunta**

13.12.2019

Päivitetty 3.9.2020 TM

Sisällys

1. VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS.....	3
2. VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU	4
2.1 YRITYSTEN JA LAITOSTEN MÄÄRÄAIKAISET VALVONTAKÄYNNIT.....	4
2.1.1 Yritysten ja laitosten tavoitteiden päivitys 3.9.2020	5
2.2 ASUINRAKENNUSTEN PALOTURVALLISUUDEN ITSEARVIOINTI JA VALVONTAKÄYNNIT	5
2.2.1 Paloturvallisuuden itsearvioinnin prosessin päivitys 3.9.2020.....	6
3 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA	7
4. MUUT TARKASTUKSET JA KATSELMUKSET	8
4.1 PELASTUSLAITOKSEN EPÄSÄÄNNÖLLISESTI SUORITTAMAT TARKASTUKSET JA KATSELMUKSET.....	8
4.1.1 Jälkitarkastus	8
4.1.2 Erityinen palotarkastus.....	9
4.1.3 Ylimääräinen palotarkastus.....	10
4.1.4 Palontutkinta.....	10
4.1.5 Muita epäsäännöllisiä tarkastuksia ja katselmuksia	12
4.2 KEMIKAALIKOhteiden VALVONTA	12
4.2.1 Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi	12
4.2.2 Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta	12
4.2.3 Pyrotekniset tuotteet	13
5. ASIAKIRJAVALVONTA.....	13
5.1 POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYSTEN VALVONTA	13
5.2. PELASTUSSUUNNITELMIEN VALVONTA	13
5.2.1 Muiden valvontatoimenpiteiden tavoitteen päivitys 3.9.2020	14
6. VALVONNAN TOTEUTUMISEN SEURANTA.....	14
6.1 VALVONNAN TAVOITTEIDEN YHTEENVETOTAULUKKO (PÄIVITETTY 3.9.2020).....	15
7. VALVONNAN RESURSSIT PÄIVITETTY 3.9.2020	15
8. VALVONTAKÄYNTIEN MAKSULLISUUS.....	17
9. VUODEN 2019 ARVIOINTI	17
10. VUODEN 2020 ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYN KEHITTÄMISHANKKEITA	18
10.1 PELASTUSLAITOSTEN KUMPPANUUSVERKOSTO	19

1. Valvontasuunnitelman tarkoitus

Pelastuslain 379/2011/78§ mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei enää määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee itse palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien riskien perusteella. Pelastuslain 79 § velvoittaa pelastuslaitokset laatimaan valvontasuunnitelman valvontatehtävän toteuttamisesta. Palotarkastusten lisäksi ja niiden yhteydessä alueen pelastusviranomaisen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa pelastuslain velvoitteiden noudattamista kotonaan tai muussa kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi asukkaan täyttämän paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen, kohteen laatiman pelastussuunnitelman sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen arvioinnilla. Valvontasuunnitelmalla kohdennetaan pelastuslaitoksen valvontaa kohteisiin riskien mukaisesti ja pyritään vaikuttamaan onnettomuuksien määrään entistä tehokkaammin. Valvontasuunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin.

Valvontasuunnitelman pohjautuu valtakunnalliseen ohjeistukseen ja suunnitelma päivitetään vuosittain. Pelastuslain 96 § mahdollistaa maksun perimisen valvontasuunnitelman mukaisista palotarkastuksista. Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden yleiset palotarkastukset ovat asukkaille maksuttomina, mutta yritysten ja laitosten palotarkastuksista peritään maksu. Tässä valvontasuunnitelmassa määritellään mitä tarkastuksia Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tekee. Tarkastusten maksu määritellään erillisessä taksa- ja palveluhinnastossa. Maksullisuutta käsitellään tarkemmin osassa 8 (palotarkastusten maksullisuus). Valvontasuunnitelman laatimisesta on vastannut riskienhallintapäällikkö apunaan palotarkastusvastaavat. Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain ja sen hyväksyy P-K: n pelastuslaitos – liikelaitoksen johtokunta.

Valvontasuunnitelmaan kerätään tiedot toteutuneista valvontatoimenpiteistä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja pyritään analysoimaan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Edellisen vuoden toiminnasta saaduilla kokemuksilla kehitetään valvontaa vuosittain. Aluehallintovirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle.

Tähän valvontasuunnitelmaan on koottu vuonna 2020 suoritettavat valvontakäynnit sekä paloturvallisuuden itsearviointi-menetelmällä tavoiteltavat kohteet. Kohteiden tarkastusvälien määrittelyssä on käytetty valtakunnallisen valvontasuunnitelmaohjeen periaatteellisia tarkastusvälejä ja kohdekohtaista riskienarviointia. Suunnitelmassa käsitellään lisäksi muut valvontatoimenpiteet, yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavat resurssit sekä se miten valvontavel-

voitteen toteutumista seurataan. Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa. Valvonnalla pyritään osaltaan tukemaan ja kehittämään kohteen omaa turvallisuuskulttuuria.

Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Valvontasuunnitelma löytyy pelastuslaitoksen internet sivuilta, joiden kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön.

2. Valvontatoimenpiteiden suunnittelu

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Riskeinä voidaan tällöin tarkastella henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Valvontakäynnit pyritään kohdentamaan näiden riskien perusteella huomioiden alueen erityispiirteitä ja yhteiskunnan muutoksia ja ilmiöitä. Valvontakohteet jaetaan tässä suunnitelmassa kahteen pääluokkaan: Yrityksiin ja laitoksiin (A1-A6) sekä asuinrakennuksiin (A7). Yritysten ja laitosten suunniteltu valvontamäärä muuttuu jonkin verran vuoden aikana. Määrän muuttuminen johtuu yleensä kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisen, yrityksen lopettamisen tai rakennuksen purkamisen johdosta. Meneillään olevan tarkastusvuoden aikana perustetut yritykset ja laitokset tulevat tarkastusten piiriin vasta seuraavina vuosina, eivätkä siis korvaa poistumisista johtuvaa vajetta kuluvalle kaudella. Mikäli jonkun kohteen valvontakäyntiä ei ehdiä tai pystytä suorittamaan suunnitellun kalenterivuoden aikana, kohteet huomioidaan seuraavan vuoden suunnitelmassa ja ne tarkastetaan tammi-maaliskuun aikana.

2.1 Yritysten ja laitosten määräaikaiset valvontakäynnit

Valvontasuunnitelmassa kaikille kohteille, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai niihin paloturvallisuuden suhteen rinnastettavia kohteita on määritelty palotarkastusohjelmaan tarkastusvälit. Kohteiden tarkastusvälit vaihtelevat 1 ja 10 vuoden välillä.

Yritysten ja laitosten tarkastusvälin määrittämisessä sovellettiin seuraavia periaatteita:

- Yrityksissä ja laitoksissa sattuu vain vähän menehtymisiä tai loukkaantumisia, joten tarkasteluvälin määrittämisen lähtökohtana on valtakunnallisessa valvontasuunnitelmaohjeessa käytetty tulipalon aiheuttamaa omaisuusvahinkoriskiä. Omaisuusvahinkoriskin lisäksi on arvioitu myös suuronnetto-

muuden henkilöriskin mahdollisuutta sekä pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit. Omaisuusvahinkoriskit on saatu VTT:n seulomista PRONTO -tilastoista syttymis-taajuustiheyden ja vahinkojen odotusarvona. Tämän riskienarvioinnin lopputuloksena on päädytty periaatteellisiin tarkastusväleihin kohdetyypeittäin.

- Joidenkin yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä lyhennetään tai pidennetään perustarkastusvälistä riskienarviointiin perustuen. Tarkastusväliä voidaan muuttaa myös tapahtuneiden onnettomuuksien, paloilmoittimen erheellisten hälytysten tai muun perustellun syyn vuoksi. Muutettaessa kohteen tarkastusväliä, tulee muutoksen perusteet käydä läpi kohteen edustajalle ja kirjata palotarkastusohjelmaan. Päätöksen muutoksesta tekee valvontakäynnin suorittanut pelastusviranomaisen yhteistyössä alueen valvontavastaavan kanssa.
- Valvontasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa painottaa jotain kohderyhmää, jossa on havaittu riskejä tai johon kohdistetaan muutenkin esim. valtakunnallista turvallisuuskampanjointia.

2.1.1 Yritysten ja laitosten tavoitteiden päivitys 3.9.2020

*Covid-19 viruksen vuoksi yritysten ja laitosten valvontatoiminta keskeytettiin aikavälille 16.3.2020-14.5.2020. Tämän lisäksi joitakin tarkastusvuorossa olevia kohteita on suljettu tai ne ovat rajoitetussa käytössä. Keskeytysten ja normaalista poikkeavan toiminnan vuoksi yritysten ja laitosten valvontatavoitteesta tullaan jäämään noin 170 kpl. Vuoden 2020 päivitys **tavoite on 330 kpl**. Korvaavavia toimenpiteinä mm. hoitolaitoksiin suoritettiin asiakirjavalvontaa arvioimalla poistumisturvallisuuden tasoa poistumisturvallisuusselvitysten perusteella. Asiakirjavalvontaa kohdistettiin yli 100 hoitolaitokseen. Tarkastamatta jääneiden kohteiden valvontakäynnit siirtyvät tuleville vuosille riippuen kohteen valvontavälistä.*

2.2 Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit

Valvontasuunnitelmassa määriteltyihin kohteisiin voidaan valvontakeinona käyttää myös asiakkaan tekemää paloturvallisuuden itsearviointia. Kiinteistöjen asukkaiden tuottama itsearviointitieto täydentää pelastusviranomaisten riskitietoutta. Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmällä tavoitellaan kotitalouksia, joihin ei ole tehty palotarkastusta viimeiseen kymmeneen vuoteen. Kaikki edellä mainitut kriteerit täyttävät kotitaloudet eivät saa itsearviointi lomaketta. **Vuonna 2020 itsearviointilomakkeilla tavoitellaan 1500 kotitaloutta.** Lähetysmäärät on esitetty kunnittain valvontakäyntien yhteenvetotaulukossa (s.15).

Edellisvuoden perusteella lomakkeiden palautusprosentti oli n. 85%. Paloturvallisuuden itsearviointi parantaa kansalaisen turvallisuusosaamista. Vuoden 2020 tavoitteena on parantaa paloturvallisuuden

itsearviointilomakkeiden palautusprosenttia niin, että mahdollisimman moni kävisi asuntonsa turvallisuusasiat läpi joko itsenäisesti tai pelastusviranomaisen tukemana.

Yli 75-vuotiaiden kotona asumisen turvallisuuden kehittämistyössä tullaan myös tekemään yleisiä palotarkastuksia. Ensihoidon kiireettömien kotiin annettavien palvelujen yhteydessä suoritetaan palotarkastus, mikäli se ei häiritse varsinaista ydintehtävää. Toimenpiteet tilastoidaan, mutta kehittämistyö alkuvaiheessa tavoitemääriä ei ole tarkoituksenmukaista asettaa.

2.2.1 Paloturvallisuuden itsearvioinnin prosessin päivitys 3.9.2020

Covid-19 viruksen vuoksi valvontaprosessia on muutettu niin, että valvontaprosessista jää pois valvontakäynnin tekeminen paikan päällä kotitalouksiin, jotka eivät ole palauttaneet lomaketta lainkaan.

Itsearvioinnin prosessi etenee seuraavasti:

Valvontasuunnitelman mukaisiin kohteisiin lähetetään paloturvallisuuden itsearviointilomake ohjeineen ja liitteineen. Asiakas palauttaa lomakkeen pelastuslaitokselle sähköisesti tai materiaalin mukana olevalla palautuskuorella valvonnan tarpeen määrittelyä varten. Arviointilomakkeet lähetetään kolmessa erässä ja lomakkeiden palauttamisastetta seurataan lähetyssyklin mukaisesti 4/2020, 8/2020 sekä 12/2020

Pelastusviranomainen arvioi asukkaan täyttämän itsearviointilomakkeen perusteella mahdolliset valvontatoimenpiteet:

- Lomakkeiden postitus uusitaan niihin kiinteistöihin, jotka eivät lomaketta ensimmäisellä kerralla palauta määräaikaan mennessä.
- Niiden kiinteistöjen osalta, joista lomake palautuu, mutta lomakkeeseen on kirjattu puutteita tai korjattavia asioita, harkitaan jatkotoimenpiteet erikseen.
- Jatkotoimenpiteitä voivat olla yhteydenotto kirjeitse, puhelimitse tai sähköpostitse tai valvontakäynti paikan päällä.
- Kaikki paloturvallisuuden itsearviointimenetelmän piiriin kuuluvat kotitaloudet saavat pelastusviranomaiselta palautteen suorittamastaan itsearvioinnista kirjeitse, puhelimitse, tekstiviestillä, sähköpostitse tai valvontakäynnillä paikan päällä.

3 Valvontayhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa

Pelastuslaitos tekee valvontayhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset

Pelastusviranomainen toimii asiantuntijana vastuualueellaan maankäytön ja rakentamisen ohjauksessa. Kaavoitukseen annetaan pyydettyä lausuntoja. Uudis- ja korjausrakentamisen osalta pelastusviranomainen neuvoo ja opastaa rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä ja antaa lausuntoja pelastustoimen laitteisiin sekä pelastus- ja sammutustyön edellytyksiin liittyvistä järjestelyistä ja toimenpiteistä. Suunnittelijoita ja rakentajia ohjataan yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Pelastusviranomainen osallistuu rakentamiseen liittyviin tarkastuksiin ja katselmuksiin kohdan 4.1.2 periaatteiden mukaisesti.

- Turvallisuus ja TUKES

TUKES tarkastaa määrävälein kohteet, joissa vaarallisten kemikaalien käsittely on laajamittaista. Pelastuslaitoksen kemikaaliviranomainen ja alueen pelastusviranomainen osallistuvat Tukesin tarkastuksiin mahdollisuuksien mukaan. Pelastuslaitos tekee yhteistyötä myös Tukesille kuuluvan kuluttajaturvallisuusvalvonnan osalta.

- Kuntien ympäristöviranomaiset

Yhteistyö öljysäiliöiden valvonnassa. Lausuntojen antaminen ympäristölupaa myönnettäessä.

- Terveys- ja sosiaalitoimi

Yhteistyö erityisryhmien asumisturvallisuuden parantamisessa. Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan tarvittaessa ennakoiviin kotikäynteihin, kotisairaanhoidon ja kotihoidon kotikäynteihin. Osallistumisen tarkoitus on opastaa kotikäyntejä tekeviä havainnoimaan riskejä ja ilmoittamaan niistä tarvittaessa myös pelastusviranomaiselle. Yhteistyötä tehostetaan ns. paloriski-asuntojen osalta, luomalla mm. yhteistyöverkosto sekä sähköinen ilmoitusjärjestelmä.

- Itä - Suomen poliisilaitos

Pelastusviranomaisen tekee poliisin kanssa yhteistyötä suurten yleisötilaisuuksien ennakkosuunnittelussa ja tarkastuksissa. Pelastusviranomaisen ja poliisi suorittavat palontutkintaa ja palonsyöntutkintaa mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä. Lasten luvattomaan tulenkäsittelyyn liittyvässä Tulipysäkki-hankkeessa tehdään yhteistyötä poliisin Nuortentiimin kanssa. Ravintoloiden tarkastuksia tehdään yhteistyössä poliisin kanssa. Myös oppilaitosten turvallisuuden kehittämisessä ja ilotulitteiden käytön valvonnassa tehdään yhteistyötä.

- Aluehallintoviranomaisen (esim. peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue sekä työsuojelun vastuualue)

Lausuntojen antaminen ympäristölupaa myönnettäessä. Yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden turvallisuusasioiden valvonnassa. Lausuntojen antaminen perustamisvaiheessa ja toiminnan muuttuessa. Anniskelulupa lausuntojen antaminen.

- Kuopion hätäkeskus

Yhteistyö hätäkeskukseen liitettyjen paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen kokiin. Muun muassa erheellisten hälytysten vähentäminen ja laitteiden huollon valvonta.

- Puolustusvoimat, rajavartiolaitos, tulli

Palotarkastukset kiinteistöihin yhteistoimintasopimukseen perustuen. Valvontayhteistyö rajavartiolaitoksen kanssa mm. ravintoloiden valvonnassa.

4. Muut tarkastukset ja katselmukset

4.1 Pelastuslaitoksen epäsäännöllisesti suorittamat tarkastukset ja katselmukset

4.1.1 Jälkitarkastus

Jälkitarkastus on valvontakäynti, jonka pelastusviranomaisen tekee tarvittaessa valvoakseen annettuja korjausmääräyksiä. Jälkitarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikaisten umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä (määräaikaista) palotarkastusta.

4.1.2 Erityinen palotarkastus

Määräaikaisten valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa erityisiä palotarkastuksia. Erityinen palotarkastus tehdään tapauskohtaisen harkinnan mukaan uuteen tai peruskorjattuun rakennukseen ennen käyttöön-ottoa.

Erityiset palotarkastukset painottuvat poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampiin kohteisiin tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat.

Näitä kohteita ovat pääsääntöisesti pelastusasetuksen (407/2011) mukaiset pelastussuunnitelmavelvolliset rakennukset:

- asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa;
- pelastuslain 18 §:ssä tarkoitettuihin kohteisiin;
- kouluihin, oppilaitoksiin ja muihin vastaaviin opetuksessa käytettäviin tiloihin;
- lastensuojelulaitoksiin ja koulukoteihin sekä päiväkoteihin, perhepäiväkoteihin ja muihin lasten ryhmämuotoisen hoidon järjestämisessä käytettäviin tiloihin lukuun ottamatta yksityisiä asuntoja;
- majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuihin majoitusliikkeisiin sekä ulkoilulaissa (606/1973) tarkoitetuille leirintäalueille ja tilapäisille leirintäalueille;
- tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen;
- kirkkoihin, kirjastoihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, liikenneasemille, messualueille, moottoriradoille, huvipuistoille sekä edellä mainittuja vastaaviin kokoontumispaikkoihin;
- kauppakeskuksiin ja vastaaviin tiloihin sekä yli 400 neliömetrin myymälöihin;
- yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin ja vastaaviin tiloihin;
- yli 1500 neliömetrin teollisuus-, tuotanto- ja varistorakennuksiin;
- ympäristönsuojeluasetuksen (4.9.2014/713) 1 §:n mukaisiin ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiiin;
- kohteisiin, joissa vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 24§:ssä tarkoitetun ilmoituksen;
- kulttuuriomaisuuden suojelua koskevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määritelyihin ja sitä sisältäviin rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin;
- työpaikkatiloihin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 50;
- yli 100 metriä pitkiin yleisessä käytössä oleviin tunneleihin.

4.1.3 Ylimääräinen palotarkastus

Ylimääräinen palotarkastus on pelastusviranomaisen päättämä valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu ja kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi:

- nuohoojan, tarkastuslaitoksen tai muun viranomaisen havaitsemista henkilö- tai paloturvallisuuteen liittyvistä vakavista puutteista tekemän ilmoituksen johdosta;
- huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä;
- rakennuksen henkilömäärän tai käyttötavan tilapäisen muuttumisen johdosta, mikäli muutos oleellisesti vaikuttaa käyttäjien turvallisuuteen;
- kun on perustetta epäillä, että kohteen palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on vakavia puutteita;
- teematarkastuksina muiden viranomaisten kanssa (esim. anniskeluravintolat ja muut kokoontumistilat).
- yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski.

4.1.4 Palontutkinta

Pelastuslaki (379/2011 41§) velvoittaa pelastusviranomaisen suorittamaan palontutkintaa. Tulipaloja tutkitaan vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuden kehittämiseksi. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen suorittamassa palontutkinnassa pyritään selvittämään laaja-alaisesti tulipalon syttymiseen johtaneita tapahtumia, seurauksena aiheutuneita vahinkoja sekä tulipalon sammuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä. Tutkinnoilla halutaan kehittää yleistä paloturvallisuutta, tukea omatoimista varautumista, kehittää pelastuslaitoksen toimintaa sekä vaikuttaa valtakunnallisiin lainsäädäntöhankkeisiin.

Valtakunnallisen palontutkintaohjeen mukaan palontutkinta on jaettu kolmelle tasolle, jotka kuvaavat tutkinnan laadulle ja laajuudelle asettuja vaatimuksia. Tutkinnan taso määräytyy tulipalon aiheuttamien vahinkojen laajuuden perusteella tai muun aiemmin tehdyn tutkintalinjauksen perusteella.

1. Tutkintataso

- Pelastuslaitos tutkii kaikki ne tulipalot, jotka tulevat pelastuslaitoksen tietoon pelastustoiminnan yhteydessä. Tutkinta suoritetaan aina vähintään tasolla yksi.
- Tutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja.
- Suoritettun arvion jälkeen on pelastusviranomaisen ilmoitettava poliisille, mikäli tulipalon syttymissyhyhyn on aihetta epäillä liittyvän tahallisuutta ja tuottamuksellisuutta.

2. Tutkintataso

- Toisen tason tutkinnan suorittaa aina palontutkija
- 2. tutkintatason palontutkinnasta päätöksen tekee päivystävä päällikkö tai riskienhallintapäällikkö
- Pelastuslaitos tutkii tasolla kaksi kaikki ne tulipalot, jotka täyttävät ainakin yhden seuraavista kriteereistä:
 - o tulipalosta on aiheutunut vähintään yhden henkilön kuolema tai vakava loukkaantuminen
 - o tulipalon arvioidaan aiheuttaneen vähintään 200 000 euron vahingon
 - o tutkinnalla saatavalla selvityksellä katsotaan olevan merkitystä palovahinkojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen
 - o tutkinnasta on päätetty valtakunnallisessa, ajankohtaisessa tai alueellisessa tutkimushankkeessa tai teemassa
 - o paikalliseen tarveharkintaan liittyvät tutkinnat
 - o valtakunnalliset vuosittain vaihtuvat teematutkinnat

3. Tutkintataso

- Kolmannen tason tutkinnat ovat luonteeltaan erityisen laajoja. Tutkinta käynnistetään tasolla kolme silloin kun tulipaloon liittyy erityisiä seikkoja, joiden selvittäminen on tarpeen. Kolmannen tason tutkintaa ei ole kuitenkaan tarvetta suorittaa niissä tulipaloissa, joiden tutkinnan on aloittanut onnettomuustutkintakeskus.

Pelastuslaitoksella on nimettyjä palontutkijoita jokaisella palvelualueella. Palontutkijoita on vuonna 2020 nimetty 8 henkilöä. Suurin osa tulipaloista tutkitaan heti sammutustyön päätyttyä sammutustyönjohtajan toimesta palontutkintatasolla 1. Tasolla 2 suoritettavia palontutkimuksia on noin 10–15 kpl vuodessa. Kaikki

palontutkinnat kirjataan pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Prontoon tutkimustasosta riippuen joko onnettomuus - tai palontutkintaselosteelle.

4.1.5 Muita epäsäännöllisiä tarkastuksia ja katselmuksia

Pelastustoimen laitteisiin liittyvää valvontaa tehdään määräaikaisten- ja erityisten palotarkastusten yhteydessä. Laitteiden suunnitteluvaiheessa tehdään tarvittaessa erillisiä ennakkokatselmuksia.

4.2 *Kemikaalikohteiden valvonta*

Pelastusviranomaiselle on määritelty kemikaalivalvonnan säädöksissä tehtäviä. Kemikaaleja valvotaan pääasiassa palotarkastusten yhteydessä. Kemikaalivalvontaa kehittää ja ohjeistaa asiaan erikoistunut päällystöviranhaltija, jota kutsutaan pelastuslaitoksen kemikaaliviranomaiseksi.

4.2.1 Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi

Alle ilmoitusrajan jäävien sekä ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Ilmoitusrajan ylittyessä toiminnanharjoittaja tekee ilmoituksen, jonka perusteella pelastuslaitoksen kemikaaliviranomainen, tai hänen edustajansa tekee päätöksen ja suorittaa tarkastuksen. Nestekaasun käyttölaitosten ja varastoinnin valvonta hoidetaan samoilla periaatteilla.

4.2.2 Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta

Käyttöön otettaville öljylämmityslaitteistoille suoritetaan pelastusviranomaisten toimesta 3 kk:n kuluessa laitteiston käyttöönotosta katsastus, kun säiliön tai säiliöiden yhteistilavuus on enintään 200 m³. Yli 200 m³ mutta enintään 1 000 m³ polttoöljyn varastointimäärän kohteisiin suoritetaan tarkastus. Laitteistojen ja öljysäiliöiden jatkuva valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Valvonnassa tehdään yhteistyötä kuntien ympäristöviranomaisen kanssa.

4.2.3 Pyrotekniset tuotteet

Alueen pelastusviranomainen valvoo kemikaaliturvallisuuslain perusteella pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen. Valvontaa tehdään pääasiassa määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä. Valvontaan liittyen pelastusviranomainen käsittelee toiminnanharjoittajien tekemät ilmoitukset, tekevät tarvittavat päätökset ilmoitusten perusteella, sekä tarkastaa pyroteknisten tuotteiden varastoinnin ja myyntipisteet pääasiallisena myyntikautena 27.12. – 31.12.

Pelastusviranomainen tekee yksityiskäytön ilotulituspäätökset silloin, kun käytetään yleisesti myyntiin hyväksytyjä ilotulitteita muulloin kuin joulukuun 31 päivän kello 18:n ja tammikuun 1 päivän kello 2:n välisenä aikana. Pelastusviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus pyrotekniikan käytöstä erikoistehosteena kokoon-tumislaisissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Pelastusviranomainen voi asettaa tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja aiotulle käytölle.

5. Asiakirjavalvonta

5.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomainen valvoo pelastuslain 19§:ssä tarkoitettujen poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumista. Pelastusviranomainen arvioi saamansa poistumisturvallisuusselvityksen perusteella kohteen poistumisturvallisuutta ja ryhtyy tarvittaessa pelastuslain edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.2. Pelastussuunnitelmien valvonta

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastusten yhteydessä. Pelastussuunnitelmaa käytetään palotarkastuksien lähtötietona, ja niiden kautta arvioidaan osaltaan kohteen turvallisuustasoa. Pelastussuunnitelmat pyydetään pelastuslaitokselle ja toimitusta pelastussuunnitelmasta annetaan palaute. Yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmat tallennetaan hyödynnettäviksi palotarkastuksilla, turvallisuusviestinnässä ja suurempien kohteiden osalta erillisten johtamissuunnitelmien lähtötietoina. Asuinrakennusten pelastussuunnitelmia ei tallenneta. Palotarkastusohjelmalla seurataan laadittujen pelastussuunnitelmien määrää, palotarkastuksilla laatua. Pelastussuunnitelman laatu vaikuttaa kohteen riskienarviointiin, joka vaikuttaa myös kohteen tarkastusvälin arviointiin.

Yleisötilaisuuteen edellytetään pelastussuunnitelma, mikäli tilaisuudessa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Yleisötilaisuuteen suoritetaan lisäksi tarpeen mukaan ylimääräinen palotarkastus. Pelastuslaitokselle toimitusta yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta ilmoitetaan tarvittaessa poliisille, terveystoimistolle ja muille yhteistyötahoille.

5.2.1 Muiden valvontatoimenpiteiden tavoitteen päivitys 3.9.2020

Muut valvontatoimenpiteet, jotka ovat pääsääntöisesti asiakkaiden pyytämiä, vähenivät huomattavasti yritysten ja laitosten ollessa suljettuna tai vajaakäytöllä, neuvontaa ja ohjausta annetaan kuitenkin normaalisti puhelimitse ja sähköpostitse. Viranomaisyhteistyön osalta kokouksiin ja valvontakäynteihin osallistutaan videoyhteydellä tai riskiarvion perusteella paikan päällä. Arvio muiden valvontatoimenpiteiden määrästä tulee jäämään alkuperäisestä tavoitteesta noin 100 kpl. Vuoden 2020 päivitetty tavoite on 900 kpl.

6. Valvonnan toteutumisen seuranta

Toteutunutta valvontaa verrataan vuosittain suunniteltuun. Suunnitellut ja toteutuneet tarkastusmäärät kirjataan Prontoon onnettomuuksien ehkäisyn lomakkeeseen. Lomakkeelle kerätään sekä valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaikaiset että muut tarkastukset.

Toteutuneita tarkastuksia seurataan palotarkastusohjelman avulla laitoksella kuukausittain. Raportti toteamasta esitellään P-K:n pelastuslaitos – liikelaitoksen johtokunnalle neljännesvuosittain. Määräaikaikaiset palotarkastukset tulee olla tehty 31.12.2020 mennessä.

6.1 Valvonnan tavoitteiden yhteenvetotaulukko (Päivitetty 3.9.2020)

KUNTA	YRITYKSET JA LAITOKSET <i>päivitetty 3.9.2020</i>	PALOTURVALLISUUDEN ITSEARVIO	MUUT* TARKASTUKSET <i>päivitetty 3.9.2020</i>	ASUINRAKENNUKSET** -paloturvallisuuden itsearviointi -ikäihmisten kotona asumisen turvallisuus
Ilomantsi	18	60	30	
Joensuu	120	444	400	
Juuka	9	72	30	
Kitee	28	162	50	
Kontiolahti	18	120	50	
Lieksa	45	120	100	
Liperi	34	120	70	
Nurmes	26	162	60	
Outokumpu	17	90	40	
Polvijärvi	12	54	40	
Rääkkylä	8	42	10	
Tohmajärvi	13	54	20	
YHT.	330	1500	900	

*Muut tarkastukset määrien arvio perustuu edellisvuosien toteutuneisiin tarkastusmääriin

** Vain tilastointi

7. Valvonnan resurssit päivitetty 3.9.2020

Valvontatyötä tekevät pelastusviranomaisiksi nimetyt henkilöt. Valvottavien asioiden moninaisuus on edellyttänyt asioiden keskittämistä vastuuhenkilöille, jotka pyrkivät yhdenmukaistamaan asioiden käsittelyä maakunnassa.

Vastuuhenkilöt on nimetty seuraaville vastuualueille:

- maankäytön- ja rakentamisen ohjaus
- kemikaalikohteiden valvonta
- pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaus
- palotarkastusohjelman kehitystyö
- pelastussuunnittelu
- palontutkinta

Pelastuslaitoksen toiminta-alue on jaettu viiteen palvelualueeseen:

- Pielisen Karjalan palvelualue
- Vaara - Karjalan palvelualue
- Joensuun palvelualue

- Okupolin palvelualue
- Keski-Karjalan palvelualue

Kullekin alueelle on nimetty palotarkastuksen vastuuhenkilö. Palotarkastuksen vastuuhenkilö vastaa siitä, että palvelualueen suunnitellut palotarkastukset tulevat tehdyksi. Vastuuhenkilöt kehittävät valvontatoimintaa alueellaan. Resurssina palotarkastusten tekemisessä käytetään pääasiassa palvelualueen henkilöstöä. Suurin osa valvontatyötä tekevästä osallistuu myös esimerkiksi hälytystehtäviin; resurssina käytetään lähes koko henkilöstöä. Yritysten ja laitosten (A1-A6) määräaikaista palotarkastuksia tekevät pääasiassa päällystöviranhaltijat, joidenkin kohteiden myös alipäällystö. Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden palotarkastuksia tekevät pääasiassa alipäällystö ja miehistö. Vastuuhenkilöt tekevät vastuualueensa työn lisäksi muita tehtäviä pelastustoimen tehtäväkentässä.

Valvontatyöhön käytettävää ja tarvittavaa resurssia on hankala arvioida koska henkilöt osallistuvat valvontatyön lisäksi myös esimerkiksi turvallisuusviestintään ja hälytystehtäviin. Resurssitarvetta voidaan karkeasti arvioida suoritteiden määrän ja niihin käytettävän ajan, sekä asiakokonaisuuksiin käytettävän ajan perusteella seuraavasti:

Tehtävä	henkilötyövuodet
Valvontatyön johto, suunnittelu ja kehittäminen	0,5
Rakentamisen- ja maankäytön ohjaus	0,7
Yritysten ja laitosten määräaikaisten palotarkastukset	7,7
Paloturvallisuuden itsearviointi	1,5
Resursointi perustuu arvioon palauttamatta jätetyistä paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden määrästä vuonna 2019 (200–250 kpl) Paloturvallisuuden itsearvioinnissa ei käytetä palomiesten resurssia (1htv) paikan päällä tehdyissä valvontakäynneissä vuonna 2020.	0
Kemikaalivalvonta	0,5
Palontutkinta	0,3
Pelastussuunnittelun valvonta	0,3
Muu viranomaisyhteistyö	0,3

Pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaus	0,3
Palotarkastusohjelman kehitystyö (rekistereiden ylläpito)	0,5
Muut tarkastukset 900 kpl	0,5
Yhteensä	13,1

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävät resurssit kirjataan Prontoon henkilötyövuosina. Resurssiksi ei lasketa pelkästään valvontatyöhön käytettyjä henkilötyövuosia, koska muillakin työmenetelmillä on hyvin merkittävä vaikutus onnettomuuksien määrään. Turvallisuusviestintään käytettävä aika merkitään Prontoon, mutta tarkkuus ei ole vielä kirjaamiskäytännöistä johtuen riittävä.

8. Valvontakäyntien maksullisuus

Pelastuslain 96 § mahdollistaa maksun perimisen valvontasuunnitelman mukaisista valvontakäynneistä. Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden yleiset valvontakäynnit ovat maksuttomia. Valvontakäyntien ja muun toiminnan hinnoittelu on esitetty P-K: n pelastuslaitos – liikelaitoksen johtokunnan vahvistamassa maksu-, taksa- ja palveluhinnastossa.

9. Vuoden 2019 arviointi

Valvontasuunnitelman hyväksymisajankohtana 13.12.2019 voidaan todeta, että **tavoitteet valvonnan kokonaismäärän osalta tullaan saavuttamaan**. Yrityksiä ja laitoksien osalta kaikkia tarkastuskohteita ei ole kyetty tarkastamaan suunnitelman mukaisesti, tähän mennessä on tarkastettu **641/645 kpl**. Mikäli suunnitelman mukaisia valvontakohteita ei saada vuoden 2019 loppuun mennessä tarkastettua, kohteet tarkastetaan vuoden 2020 maaliskuun loppuun mennessä.

Asuinrakennuksien valvontakäyntien osalta tavoitteeseen päästiin **522/500 kpl**. Postin lakon alkaminen 11.11.2019 pysäytti toisen kierroksen paloturvallisuuden itsearviointilomakkeet (n. 270 kpl) Postiin, eikä mahdollisia ei-palauttaneiden asuinrakennusten valvontakäyntejä voitu tehdä.

Suunnitelman mukaisia tarkastuksia kohdistettiin kotitalouksiin, joissa asuu yli 75- vuotiaita. Tämän lisäksi palotarkastuksia tehtiin satunnaisesti valittuihin kotitalouksiin, joista ei palautettu paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita. Muut tarkastukset tavoitemäärä ylitettiin. Muut tarkastukset koostuvat pääosin maakunnan asukkaiden ja yritysten ja yhteisöjen tilaamista valvontakäynneistä.

Paloturvallisuuden itsearviointi oli ensimmäistä kertaa asuinrakennusten henkilö- ja paloturvallisuuden valvontamenetelmänä. Palauttaneiden lomakkeiden osalta päästiin tavoitteeseen. Uuden valvontamenetelmän käyttöönotto, suuri lähetysmäärä, valvontamenetelmän useat eri vaiheet ja eri sähköiset järjestelmät hidasti-

vat ja vaikeuttivat oleellisesti lomakkeiden käsittelyä. Palautteiden antaminen kaikille vastanneille ja paikan päällä tehdyt palotarkastukset ei palauttaneille kotitalouksille eivät toteutuneet kaikilta osin, tätä prosessia tullaan kehittämään vuoden 2020 valvonnassa.

Opeturva II:en osalta vuoden 2019 tavoite toteutui:

- Turvallisuuskoulutusta opettajakoulutuksen lehtoreille.
- Aloittaville opettajaopiskelijoille pidetään ”opettaja turvallisuuskasvattajana” orientaatioluento opintojen alussa. Luennot kuuluvat opiskelijoiden opetussuunnitelmaan.
- Itä-Suomen yliopiston opettajankoulutuksen tiloihin ja toimintaan tehdään turvallisuusauditointi ja laaditaan henkilö- ja paloturvallisuuden tarkastuslistat.
- P-K pelastuslaitos tarjoaa mahdollisuutta suorittaa soveltavan opetusharjoittelun osia erilaisissa turvallisuuskulttuurin ja -viestinnän kehittämistehtävissä.

Paloriski-ilmoitukset ja viranomaisyhteistyöhankeen jatkotoimenpiteet toteutettiin suunnitelman mukaan:

- Ø Paloriski-ilmoituksen valtakunnallinen sähköinen ilmoituslinkki otettiin käyttöön P-K pelastuslaitoksen internetsivuilla
- Ø Yhteistyön kehittämistä jatketaan edelleen viranomaisen kanssa, mm. tiedottamalla ilmoitusvelvollisuudesta ja tekemällä yhteisvalvontakäyntejä.

10. Vuoden 2020 onnettomuuksien ehkäisyn kehittämishankkeita

- Ø Valvontatyön kehittämisen painopisteenä tulee olemaan erityisryhmien ja ikäihmisten (yli 75-v) kotona asumisen turvallisuuden parantaminen yhteistyössä sosiaali - ja terveystieteiden, sekä ensihoidon kanssa.
- Ø Yhtenä vuoden 2020 kehittämistyönä on turvallisuuspalvelujen organisaation uudelleenjärjestely. Järjestelyllä vahvistetaan valvontatoiminnan yhdenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta, laadukasta ja asiakaslähtöistä palvelua.
- Ø Kehittämistyö jatkuu edelleen uuden valvontamenetelmän, paloturvallisuuden itsearviointin osalta niin, että se palvelisi maakunnan asukkaita mahdollisimman hyvin ja menetelmä antaisi pelastusviranomaiselle tehokkaan ja laadukkaan valvontatyökalun. Käsittelyprosessia kehitetään edelleen sujuvammaksi ja lomakkeiden lähetysmääriä sopeutetaan sellaiseksi, että valvonnan laatu ei siitä kärsi ja prosessi voidaan myös palautteiden ja valvontakäyntien osalta toteuttaa suunnitelman mukaan.

- Ø Osallistuminen valtakunnallisiin kehityshankkeisiin ja asiantuntijaverkostoihin tuottavat omalta osaltaan osaamista, ohjeita ja yhteisiä linjauksia, joita P-K pelastuslaitos tulee hyödyntämään päivittäisessä neuvonta-, valistus- ja valvontatyössä.

10.1 Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on mukana vuonna 2020 käynnissä olevissa hankkeissa:

- Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijaverkostot
 - Kemikaalivalvonta
 - Valvontatoiminta
 - Turvallisuusviestintä
 - Yleisötapahtumat ja erikoistehosteet
 - Palontutkinta